

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого
Інститут екранних мистецтв
Кафедра музичного виховання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

 Інґа ЧХАТАРАШВІЛІ-ПЕТРАШ

«8» вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУЗИКА В КІНО

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

спеціальність: 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво

освітня програма Кінооператорство

Розробник:

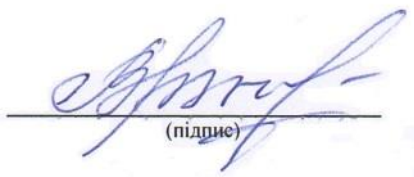
професор кафедри музичного виховання, доктор мистецтвознавства, професор
Станіславська Катерина Ігорівна

Викладачі: професор кафедри музичного виховання, доктор мистецтвознавства,
професор Станіславська Катерина Ігорівна

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музичного виховання

Протокол від «5» вересня 2025 року № 8

Завідувач кафедри

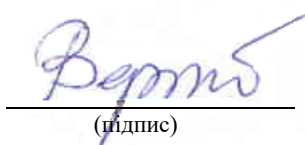

(підпис)

Валентина МУСІЄНКО

РПНД погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

Заслужений діяч мистецтв
України, доцент

(підпис)

Богдан ВЕРЖБИЦЬКИЙ

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____

(підпис)

(ПІ)

на 20__/20__ н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____

(підпис)

(ПІ)

на 20__/20__ н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____

(підпис)

(ПІ)

на 20__/20__ н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____

(підпис)

(ПІ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання	
	денна	заочна
Характеристика навчальної дисципліни	<i>Вибіркова</i>	
Курс	2	2
Семестр	4	3
Кількість кредитів	3	3
Загальний обсяг годин	90	90
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні	
	20	4
	Семінарські	
	Практичні	
	10	2
	Індивідуальні	
	Лабораторні	
Самостійна робота		
	60	84
Вид підсумкового контролю	Залік	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета полягає в послідовному, систематичному та комплексному наданні студентам теоретичних знань щодо специфіки існування музики як компонента кінематографічного твору та опрацюванні з ними базових практичних навичок аналізу музично-звукового вирішення кінофільмів.

Завдання: забезпечення студентів системою знань щодо створення музично-звукового образу кінотворів та щодо особливостей функціонування музики на екрані; формування умінь аналізу музичного образу екранних творів; розвиток музично-екранного сприймання та розширення музично-слухового досвіду.

Очікувані результати навчання (РН):

ПРН17. Збирати, оцінювати, аналізувати та обробляти інформацію з використанням сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення: апаратура для відтворення відео- та аудіофайлів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Тема 1. Музика і кіно: риси спільності	6	2					4	10						10
Тема 2. Звуковий фільм. Музика в кадрі та за кадром	10	2					8	11	1					10
Тема 3. Музичний лейтмотив у фільмі	12	2		2			8	10						10
Тема 4. Музичний контрапункт на екрані	12	2		2			8	11	1					10

Тема 5. Драматургічні функції музики в кіно	12	4				8	15	1		2		12
Тема 6. Драматургічні функції шумів і тиші в кіно	12	2		2		8	10					10
Тема 7. Музика в різних жанрах кіно	14	4		2		8	13	1				12
Тема 8. Музика в анімації	12	2		2		8	10					10
УСЬОГО	90	20		10		60	90	4		2		84

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Музика і кіно: риси спільності

Лекція (2 год.) Кіно і музика, риси спільності: час, рух, динамічність; демократичність та інтернаціоналізм. Екранна музика як спосіб переконання та пропаганди в мистецтві. Звуковий образ фільму: мовлення, музика, шуми, тиша.

Основні поняття/ключові слова: кінематограф, музичне мистецтво, часові мистецтва, екранна музика, звуковий образ фільму.

Рекомендована література: 1, 2, 8, 9.

Тема 2. Звуковий фільм. Музика в кадрі та за кадром

Лекція (2 год.) Звуковий фільм як синтетичний жанр екранного мистецтва. Генетичні зв'язки кіно з театром, літературою, образотворчим мистецтвом.

Музика «всередині кадру» (мотивована, дієгетична), «за кадром» (немотивована, недієгетична), мішана форма (наявні риси і кадрової, і закадрової музики).

Основні поняття/ключові слова: звуковий фільм, модуси існування музики в кадрі, музика дієгетична, музика недієгетична.

Рекомендована література: 2, 7, 8, 10, 11.

Тема 3. Музичний лейтмотив у фільмі

Лекція (2 год.) Лейтмотив у музичному мистецтві, Р. Вагнер. Визначення лейтмотиву в кіно. Лейттема і лейтмотив. Види лейтмотивів (персонажа, почуття, явища, поняття чи ідеї). Особливості композиторської творчості при лейтмотивній розробці музичного матеріалу.

Практичне (2 год.)

1. Лейтмотив у творчості кінокомпозиторів: виступи, повідомлення.

2. Аудіовізуальний аналіз короткометражних фільмів, уривків з ігрового кіно щодо визначення й характеристики музичних лейтмотивів.

Основні поняття/ключові слова: лейтмотив, музичний лейтмотив у кіно, види лейтмотивів.

Рекомендована література: 4, 8, 9, 10, 11.

Тема 4. Музичний контрапункт на екрані

Лекція (2 год.) Контрапункт у музичному мистецтві. Контрапункт у кіно, С. Ейзенштейн. Види контрапунктів: образно-емоційний, темпоритмічний, стильовий (підвиди: епохальний, етнічний). Естетична мета аудіовізуального контрапункту. Ставлення режисера до подій на екрані через музичний контрапункт.

Практичне (2 год.)

1. Контрапункт у творчості кінокомпозиторів: виступи, повідомлення.

2. Аудіовізуальний аналіз короткометражних фільмів, уривків з ігрового кіно щодо визначення й характеристики видів аудіовізуального контрапункту.

Основні поняття/ключові слова: контрапункт, аудіовізуальний контрапункт, види музичного контрапункту на екрані.

Рекомендована література: 3, 5, 8, 10, 11.

Тема 5. Драматургічні функції музики в кіно

Лекція (2 год.) Музика, що підкреслює рух. Музична стилізація реальних шумів і звуків. Музика як відтворення простору й часу. Музика як коментар у фільмі. Музика як обов'язковий елемент дії. Музика як засіб характеристики. Музика як засіб передачі психологічних явищ. Музика у функції символу. Музика як засіб передбачення дії. Музика як композиційно об'єднуючий фактор.

Основні поняття/ключові слова: функції музики в кіно.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11.

Тема 6. Драматургічні функції шумів і тиші в кіно

Лекція (2 год.) Поліфункційність звукової сфери. Багатоплановість звукової сфери. Функції шумових ефектів. Функція тиші в кіно.

Основні поняття/ключові слова: поліфункційність та багатоплановість музики на екрані, функції шумів у кіно, функції тиші в кіно.

Рекомендована література: 7, 8, 9, 10, 11.

Практичне за темами 5–6 (2 год.)

1. Функціонування музики, шумів і тиші в кіно у творчості кінокомпозиторів: виступи, обговорення.

2. Аудіовізуальний аналіз короткометражних фільмів, уривків з ігрового кіно щодо визначення й характеристики драматургічних функцій музики, шумів і тиші в кіно.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11.

Тема 7. Музика в різних жанрах кіно

Лекція (2 год.) Театральні жанри на екрані: трансляція, адаптація, екранізація, оригінальна екранна форма. Роль музики в екранізаціях опер, балетів, оперет, мюзиклів. Кіномюзикл. Жанр кіноконцерту. Музика в документальному кінематографі.

Практичне (2 год.)

1. Екранізація музично-театральних жанрів: виступи, обговорення.

2. Аудіовізуальний аналіз короткометражних фільмів, уривків з ігрового й документального кіно щодо характеристики музики і її функціонування в різних жанрах кінематографу.

Основні поняття/ключові слова: трансляція, адаптація, екранізація, оригінальна екранна форма, фільм-мюзикл і кіномюзикл, кіноконцерт, музика в документальному й хронікальному кіно.

Рекомендована література: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 11.

Тема 8. Музика в анімації

Лекція (2 год.) Принципи музичного оформлення анімаційних фільмів. Кадрова та закадрова музика. Первинність функції «музика, що підкреслює рух». Утрирування шумових ефектів. Наявність/відсутність мовного компоненту. «Зворотна» технологія створення фільму (спочатку музика, потім візуальний ряд).

Практичне (2 год.)

1. Роль музики у творчості видатних аніматорів: виступи, обговорення.

2. Аудіовізуальний аналіз анімаційних фільмів щодо характеристики звукового образу (мовлення, музика, шуми, тиша); порівняння звукових рішень одного анімаційного твору.

Основні поняття/ключові слова: мультфільм, анімаційне кіно, музика в анімації, звуковий образ мультфільму.

Рекомендована література: 6, 8, 10, 11.

5. Методи навчання

У навчальному процесі опанування дисципліни використовуються різноманітні методи на основі таких засад:

1) за джерелом знань: словесні, наочні, практичні;

2) за відповідним етапом навчання: підготовка до вивчення нового матеріалу, вивчення нового матеріалу, закріплення, контроль і оцінка;

3) за способом керівництва навчальною діяльністю: пояснення педагога, самостійна робота студентів;

4) за логікою навчального процесу: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

5) за дидактичною метою: організація навчальної діяльності, стимулювання й релаксація, контроль і оцінка;

6) за характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, проблемного викладення, частково-пошукові, дослідницькі.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
Тема 1. Музика і кіно: риси спільності	Подивитися 1-2 екранні твори з метою визначення ролі музики в комплексному аудіовізуальному образі.	Письмове / усне повідомлення	7
Тема 2. Звуковий фільм. Музика в кадрі та за кадром	Подивитися 1-2 короткометражні фільми з метою визначення модусів існування музики на екрані.	Письмове / усне повідомлення	7
Тема 3. Музичний лейтмотив у фільмі	Подивитися 1-2 короткометражні фільми з метою визначення музичних лейтмотивів.	Письмове / усне повідомлення	8
Тема 4. Музичний контрапункт на екрані	Подивитися 1-2 короткометражні фільми з метою визначення видів музичного контрапункту.	Письмове / усне повідомлення	8
Тема 5. Драматургічні функції музики в кіно	Подивитися повнометражний фільм з метою поєпізодного визначення функцій музики.	Письмове / усне повідомлення	8
Тема 6. Драматургічні функції шумів і тиші в кіно	Подивитися повнометражний фільм з метою поєпізодного визначення функцій шумів і тиші.	Письмове / усне повідомлення	7
Тема 7. Музика в різних жанрах кіно	Подивитися 1-2 екранні твори з метою визначення функцій музики в різних кіножанрах.	Письмове / усне повідомлення	8
Тема 8. Музика в анімації	Подивитися 1-2 анімаційні твори з метою характеристики звукового образу.	Письмове / усне повідомлення	7

Критерії оцінювання самостійної роботи

Критерії оцінювання	Кількість балів
1. Завдання виконано вчасно (впродовж тижня) і надіслано викладачу на корпоративну пошту. 2. Обсяг тексту дотримано повністю. Залежно від завдання, обсяг коливається в межах 2–3 сторінок друкованого тексту (формат А4, Times New Roman, міжрядковий інтервал 1,5). 3. Якість виконання: на високому фаховому рівні з дотриманням усіх формально-змістовних вимог. 4. Самостійність виконання: робота написана самостійно, без копіювання матеріалів з інтернет-джерел. 5. При відповідях чи написанні тексту студент виявляє максимум ініціативності, базуючись на індивідуальному досвіді, висловлюючи свою думку. 6. Чітко виявляється творчий підхід у вирішенні завдань: пропонуються авторські ідеї, висловлюються оригінальні думки.	7-8
1. Завдання виконано із запізненням на 2 тижні. 2. Обсяг тексту частково не відповідає окресленим вимогам і складає 1–2 сторінки. 3. Якість виконання: є певні неточності щодо викладення матеріалу з теми, зміст не розкрито в повній мірі. 4. У змісті близько 25 % складають матеріали, скопійовані безпосередньо з інтернет-ресурсів. 5. Персональна мотивація у вирішенні завдань виявлена на достатньому рівні.	5-6

6. Творчий підхід застосовано на рівні аналізу та синтезу інформації, проте він у значній мірі нівелюється допущеними помилками у вирішенні поставлених завдань із використанням компіляції на етапі формування творчого задуму.	
1. Завдання виконано із запізненням на понад 2 тижні. 2. Обсяг тексту не відповідає окресленим вимогам і складає 1 сторінку. 3. Якість виконання: суттєві недоліки, зміст не розкрито в повному обсязі. 4. У роботі присутня значна кількість (50%) скопійованих матеріалів з інтернет-ресурсів. 5. Індивідуальна ініціатива у вирішенні завдань виявлена на низькому рівні. 6. Творчий підхід мінімізовано.	3-4
1. Завдання виконано із значним запізненням чи не виконано взагалі. 2. Обсяг тексту менше 1 сторінки. 3. Якість виконання: на низькому рівні, проігноровано вимоги до змістового наповнення відповідно до вимог. 4. Робота виконана на матеріалах інтернет-джерел. 5. Ініціатива, авторський підхід у вирішенні завдань відсутній. 6. Творчий підхід у вирішенні завдань відсутній.	0-2

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль: присутність на занятті; виступи, участь в обговореннях на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи.

Критерії оцінювання	Кількість балів
<i>Присутність на лекційному, практичному занятті</i>	1
<i>Виступи, участь в обговореннях на практичних заняттях:</i>	
повний виклад інформації; виявлення ґрунтовних знань матеріалу; повнота розкриття теми; логіка та чіткість формулювань; переконливість аргументацій	5
частково повний виклад інформації; виявлення досить міцних знань матеріалу, але наявні неточності або помилки (не більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі	3-4
неповний виклад інформації; виявлення достатніх знань матеріалу, але наявні неточності або помилки на предмет релевантності щодо засвоєння необхідного матеріалу (більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі; змістовність відповідей характеризується прогалинами та як наслідок не розкривається сутність теми; наведені визначення є розмитими з точки зору формальної логіки та не несуть смислового навантаження; залучені аргументи не виступають доцільними або є частково відповідними загальній темі	2
мінімальний виклад інформації; виявлення поверхневих знань матеріалу; відповіді містять чимало суттєвих неточностей і помилок, вирізняються алогізмом та непереконливістю аргументацій	0-1

Підсумковий контроль проводиться у вигляді залікового оцінювання за результатами поточної успішності з дисципліни «Музика в кіно».

Критерії оцінювання	Кількість балів
Залікова оцінка виставляється як сума балів, отриманих за: відвідування аудиторних занять (лекції, практичні), роботу на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи	максимально 100

8. Розподіл балів, які отримують студенти

За результатами поточного контролю та самостійної роботи									Сума балів
	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	
Відвідування лекцій	1	1	1	1	2	1	2	1	10
Відвідування практичних занять			1	1		1	1	1	5
Робота на практичному занятті			5	5		5	5	5	25
Самостійна робота	7	7	8	8	8	7	8	7	60
Загальна кількість балів									100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90–100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82–89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74–81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64–73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60–63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0–34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

9. Рекомендована література

1. Горпенко В. Г. Монтаж: Кіно. Телебачення. Київ: КиМУ, 2003.
2. Литвинова О. Музика в кінематографії України: каталог. Київ: Логос, 2009.
3. Станіславська К. Аудіовізуальний контрапункт у кіно: спроба класифікації // Науковий вісник КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого: зб. наук. праць. Київ: КНУТКіТ, 2022. Вип. 30. С. 47–54.
4. Станіславська К. Музичний лейтмотив у кінофільмі: особливості тлумачення, функції, семантика // Науковий вісник КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого: зб. наук. праць. Київ: КНУТКіТ, 2019. Вип. 25. С.109–114.
5. Станіславська К. Символізм музичної цитати у кіно // Науковий вісник КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого: зб. наук. праць. Київ: КНУТКіТ, 2018. Вип. 22. С. 89–93.
6. Станіславська К. І. Мистецькі форми сучасної видовищної культури: навчальний посібник. Київ: ВД «Стилос», 2020. 208 с., 64 с. іл.
7. Фількевич Г. Музика в українському кіно // Нариси з історії кіномистецтва України. Київ: Інтертехнологія, 2006. С. 691–718.
8. Фількевич Г. Музика і кіно: статті, лекції, нариси-спогади. Київ, 2014.
9. Фількевич Г. Співдружність муз. Театр – музика – кіно. Київ: Віпол, 2005.
10. Chion M. Audio-Vision: Sound on Screen. New York, 1999.
11. Lissa Z. Estetyka muzyki filmowej. Kraków, 1964.

10. Інформаційні ресурси

1. Музику до фільмів слухати онлайн. URL: <https://uakino.club/soundtracks.html>
2. Українські саундтреки у світовому кіно.
URL: <https://www.cinema.in.ua/ukrainski-saundtreky-u-kino/>
3. Фількевич Г. М. Музика кіно // Енциклопедія сучасної України.
URL: <https://esu.com.ua/article-70494>